

Ханбок – корейската традиционна дреха

Аделина Лесова

СУ „Св. Климент Охридски“

III курс, катедра Кореистика

Abstract

The *hanbok* is the traditional attire of the Korean people. It dates back more than 2,000 years ago. It symbolizes traditional Korean beauty, reflects the style and spirit of things such as ideology, customs, behaviors, form, and skills that have been transmitted since ancient times. The *hanbok* is thought to have been designed during the Goguryeo Kingdom and was worn in different ways and materials by everyone. It was originally made so that its wearers can have freedom in their movements. It consists of a chima (skirt), jeogori (top), baji (pants), durumagi (outer vest), and magoja (outer coat worn by men). The colors of the *hanbok* assume an integral part in characterizing the wearer's character and social position. Those from royalty or nobility wear *hanbok* that is typically colored with bright colors, while ordinary people wore *hanbok* that came in light and earthly shadings, which can likewise be credited to the materials used to make their modest *hanbok*.

Nowadays, it is only worn on special occasions, birthday celebrations, weddings or anniversaries and represents the aesthetic of the Korean people. It is a formal wear and that's why many Koreans keep a *hanbok* for such occasions. While the traditional *hanbok* has its own unique beauty, the design has changed slowly but surely over the generations. The core of *hanbok* is its graceful shape and vibrant colors. *Hanbok* also has had a major impact on the modern fashion industry. It is slowly being revolutionized through the changing of fabrics, colors and features so that it can reflect the latest trend. Although the great variety of changes it has went through, *hanbok* remains as an important part of the Korean culture and brings pride and joy to all Koreans.

Южна Корея е изключително напреднала и бързо развиваща се страна. В нея успешно съжителстват вековната мъдрост и традициите, заедно с афинитета към най-новите технологии. Въпреки интересът на голяма част от южнокорейците към западния начин на живот, те все пак запазват много от своите уникални ритуали и порядки.

За корейците дрехите са нещо много повече от покривало за тялото. Доказателство за това е традиционната корейска дреха, наречена ханбок (한복). Известна в Северна Корея под

името *чосонот* (조선옷), това е най-достъпната форма на корейска култура, която може да се види както из улиците на Корея, така и на световноизвестни модни подиуми.

Ханбок се носи от хора на всякаква възраст. В миналото това е била всекидневната дреха на корейците, но в днешно време се смята за официално облекло, което най-често се носи по време на традиционни празници, различни фестивали и специални поводи. Изработен е от лек материал, който позволява да се носи дори и през горещото лято. Корейското традиционно облекло има разнообразни форми и цветове. Неговият дизайн се променя през различните поколения, като по този начин отразява културата и начина на живот в даден етап от корейската история.

Настоящата работа цели да разгледа историческото развитие, характерните черти и спецификите на *ханбок* с помощта на синхронния и диахронния тип анализ.

Традиционният корейски ханбок ни осигурява поглед към миналото, репрезентация на стотици години история преди навлизането на модернизацията. Това облекло отразява културното развитие на аристокрацията, благородниците и обикновените граждани по различни специфични начини.

Корейците са водели скромен и пестелив начин на живот и дрехите - те са носили една дреха докато не се износи. Съвременният *ханбок*, такъв какъвто го познаваме днес, е много различен от традиционната корейска дреха в по-ранните периоди. Но той е продукт на дълга история и традиция.

Древна епоха

По време на Неолита примитивните номади се оттеглят към Манджурия и северните части на Корейския полуостров. Те се прехранват чрез лов, риболов и събиращество. За да се предпазят от студената зима и горещото лято, хората започват да покриват телата си. За материали те използват дървесна кора, растителни влакна, листа, трева и животински кожи. Конопът и коприната са първите платове, използвани за облекло, докато памукът не е въведен от Китай от корейският пратеник Мун Икчом (문익점) през 1363г.

През т. нар период на Трите хан, който предшества Трите корейски кралства, и по-специално в *Махан* (마한), животински кожи и конопени влакна са тъкани и оформени като дрехи от две части.

По време на Бронзовата и Желязната епоха корейското облекло еволюира. То се

състои от сако - *чогори* (저고리) и пола - *чима* (치마) - за жени, панталон - *паджи* (바지) и външно палто - *турумаги* (두루마기) - за мъже, като основа. Тази основа се допълва с шапка, колан - *туи* (띠), обувки до глезена - *хуа* (화), или обувки под глезена - *хйе* (혜) и аксесоари като огърлици, гривни и пръстени.

Отличителни характеристики на тези облекла са използването на различни материали за платове според четирите сезона и влиянието на северната номадска култура.

Смята се, че преди периода на Трите кралства горната част на *ханбок* – *чогори*, е по-къса (над гърдите), за да могат жените да кърмят. По-късно горната част (*чогори*) става по-дълга. Корейците обаче категорично отказват да се съгласят с тези твърдения, които ги дискредитират като благочестиви хора.

Период на Трите кралства

Ранна Шила (57 г.пр.Хр – 668 г.)

Дрехите в кралство Шила (신라) са подобни на тези в Когурьо и Пекче. Мъжете носят широки панталони - *куанго* (광고), тесни панталони - *кунго* (궁고) и сако – *чогори* (저고리).

Жените носят пола - *чима* (치마) и сако - *чогори* (저고리). Крал Попхън (법흥왕) установява система на обличане в кралството - бели конопени дрехи с черни качулки за мъжете, а за жените - дълга конопена пола и сако. От периода на Трите Кралства корейците започват да носят отличителен тип облекло, а именно *ханбок*.

С течение на историята, златото се смята за ценно и свещено (Янг 1997). То символизира слънцето, краля, божественото и чистотата. Златната корона - *къмгуан* (금관) с бестящи златни аксесоари се носи от краля, кралицата и висшата класа по време на церемонии и ритуали и е доказателство за изтънченото майсторство на златарството по време на кралство Шила.

Кралство Когурьо (37 г.пр.Хр. – 668 г.)

По време на кралство Когурьо, облеклото на корейците претърпява някои промени. Полите са носени както от жени, така и от мъже. Доказателство за това са стенните рисунки в когурьоските гробници, които отразяват живота и навиците на населението по време на

Когурьо. Има два типа поли – *сан* (상) – носи се от мъже и жени за официални поводи и *кун* (궁) – носи се само от жени. Външното палто (*турумаги*) се носи от висшата класа не само когато времето е студено, но и по време на церемони и ритуали.

Кралство Пекче (18 г.пр.Хр. – 660 г.)

По време на кралство Пекче дрехите на владетелите са детайлни и цветни, а тези на подчинените са обикновени, направени от прости материали като коноп, в нюанси на бялото. Панталоните (*паджи*), носени от пекческите лидери, са широки с връзки, прикрепени към маншетите. Обувките им са изработени от тънка кожа и са с дължина до глезена. Дрехите на обикновените жени са с дълги широки ръкави и със сака завързани отпред.

Късна Шила (688 – 935)

В края на периода на Трите Кралства е приет стилът на обличане от китайската династия Тан за официално облекло на кралските семейства и благородниците. Късна или наричана още Обединена Шила поема не малко чужди влияния в своята мода. Така напр. се приема *талъон*¹ (단령), традиция идваща от древна Западна Азия и възпрета от китайската династия Тан. Тази одежда е използвана като *куанбок* (관복) – официално облекло за държавни служители. Корейските традиционни дрехи се смятат за ежедневно облекло, носено от обикновеното население. Стилът на обличане на жените от аристокрацията е повлиян от *Пътя на коприната*².

Кралство Корьо (918 – 1392)

Кралете на Корьо използват жълти драконови одежди, които символизират равен статут с императорите на китайските династии. Дори след като Корьо е подчинен от монголската империя и влиза във васални отношения с нея, на кралете е позволено да носят жълти драконови дрехи, тъй като монголите обещаваат културна автономия на Корьо. *Ханбок* обаче претърпява значителни промени под монголско влияние. След като Корьо подписва мирен договор с монголската империя през 13 век, монголските принцеси, които се женят в корейския кралски двор, носят със себе си монголската мода, която започва да преобладава както в официалния, така и в личния живот. В резултат на това влияние полата (*чима*) е

¹ *Талъонг* (단령) – одежда с кръгла яка

² *Пътят на коприната* – древен търговски път, свързващ чрез няколко си разклонения по суша и море Китай със Средиземноморието; най-великият път, свързващ Изтока и Запада

скъсена, а самото (*чогори*) е издигнато над талията и вързано с дълга широка панделка и ръкавите са леко извити. Корьо също оказва значително културно влияние върху монголския двор на династията Юен, като доказателство за това е приемането на женски *ханбок* от аристократите, кралиците и наложниците в монголския двор.

Кралство Чосон. Династия И (1392 – 1910)

По време на Чосон полата (*чима*) приема по-голям обем, докато самото (*чогори*) придобива по-затегната и скъсена форма. По този начин корейската традиционна дреха започва да се отличава от предишните векове, когато полата е доста тънка, а самото – торбесто и дълго, достигащо на ниво доста под талията.

През вековете под строгото влияние на конфуцианската династия И формата и стилът на корейските дрехи се променят. Това води до отличителен стил на облеклото, познат днес като *ханбок*, чието развитие може да се проследи до периода на Трите кралства, но е най-силно свързан с традициите от времето на Чосон. Кралете на династията И използват сини драконови одежди. Цветът на *ханбок* в Корея винаги има голямо значение. За традиционните костюми обикновено се използват пет основни цвята: червено (символизира просперитет и благополучие), синьо (стабилност), жълто (центъра на Вселената), бяло (чистота и скромност) и черно (интелигентност, мъдрост).

Особености и елементи на традиционната корейска дреха

Традиционната корейска дреха се характеризира с ярки цветове и изчистени линии, без джобове. За красотата на *ханбок* допринася и практичният му дизайн. Той се прави главно от естествени тъкани, така че да може да се носи през цялата година. Например *ханбок*, ушит от тъкани от растителни влакна, като рамия или коноп, осигурява добро проветрение на тялото, така че през лятото не държи топло, макар и да покрива цялото тяло. Други материи задържат топлината на тялото, което прави дрехата по-подходяща за носене през зимата. Коприната е перфектният материал за изработка на *ханбок*. Освен нея се използва и сатен. За по-топлите месеци най-подходяща е леката коприна. Тогава се носи и твърдо колосано прозрачно облекло. Платът за него се прави от рамия.

Цветовата символика в *ханбок* е отражение на корейската култура и общество. В миналото хората от господстващата корейска класа често носят ярки цветове, а повечето от селяните се обличат в бяло. Освен това може да се познае, че една жена не е омъжена, по това, че носи дрехи в комбинация от жълто и червено. След като се омъжи, цветът на *ханбок* вече показва социалното положение на нейния съпруг.

Важна роля имат и прическите. И мъжете и жените в Корея до сватбата имат дълга коса, като я сплитат на плитка. Прическите на омъжените корейци се различават: мъжете

имат прическа, наречена *сантка* (завързват косата си на възел), а жените правят кок на главата. Освен това до 19 век богатите дами носят перуки. Колкото по-голяма е перуката, толкова по-красив е образът на момичето. Но такива перуки противоречат на основните корейски ценности, които са скромност и желание за самоограничаване.

Традиционната корейска дреха *ханбок* във варианта си за жени днес се състои от горна част – *чогори* (저고리), която е подобна на късо сако и пола – *чима* (치마), която се загръща около тялото. При някои видове полата е четири пъти по-дълга от сакото. Облечена така, дори ниската жена изглежда по-висока. Младите момичета носят пола и жълто сако с ръкави на многоцветни ивици. За да се подчертае гръдната линия, оттам започва необичайна панделка, чиито два края излизат от възела отпред на сакото и стигат почти до глезените. На много видове ханбок по маншетите, яката и полата са избродирани красиви геометрични фигури или цветя.

Сакото (*чогори*) е основната дреха, характерна и за жените, и за мъжете. Както вече бе споменато, съвременният ханбок е най-пряко свързан с традиционното облекло от времето на Чосон, последното корейско кралство. Най-ранни археологически находки на *чогори* са открити в гробници, датиращи от 15 век. Формата на *чогори* се е променя с течение на времето. Въпреки че при мъжките дрехи тя остава почти същата, женското сако е драстично скъсено по време на династията Чосон, достигайки най-малка дължина в края на 19 век. Освен двете основни части на облеклото, по времето на Чосон корейците носят жилетка *чоки* (조끼) и *магоджа* (마고자) – вид палто за изолиране от студа. Благородните дами от Чосон задължително носят бродирани панделки за коса и копринени джобове, наречени *покчумони*, използвани и от двата пола. Допълнителни украшения за нежния пол са *нориге* – вид висулки, които се прикрепват под шевицата на сакото. В горната си част те имат нефритена украса, а в долната – малък пискюл. Корейското женско облекло се допълва от бели чорапи с прави шевове и копринени обувки.

Мъжкият вариант включва сако – *чогори*, което е по-дълго от това на жените, и провиснали панталони – *паджи*. Формата на *чогори* почти не се променя през времето. Панталоните са специално изработени да бъдат широки и свободни, така че на мъжете да им е удобно да седят на пода. Те се допълват от специални връзки в кръста. Поради това могат да се носят от човек с всякаква фигура.

Характерна е и специална корейска жилетка, наречена *магоджа* (마고자), носена както от жените, така и от мъжете. Модерната версия на *магоджа* е лишена от традиционна яка и връзки. Мъжката версия се различава от женската по положението на копчетата и дължината - тя е по-дълга, а единият ред копчета се намира вдясно. Мъжките аксесоари включват шапки от твърди конски косми, разпространени от времето на Шила чак до 20 век.

Детската версия на корейската традиционна дреха се използва в тържествени случаи. Така например, детето е облечено задължително в *ханбок* на първия си рожден ден.

Ханбок и неговото развитие днес

Ханбок в наши дни е пряк потомък на облеклото, носено по времето на Чосон. Той преминава през много промени по време на петстотинте години на управлението на чосонските крале и постепенно еволюира до онова, което днес считаме за типичен корейски *ханбок*.

Ханбок днес се носи на церемонии и при специални празници като Нова година, сватби, *Чусок*³ (추석). Съвременни варианти на дрехата също се срещат. Те са създадени за удобство най-вече на младите хора. Днес на сватбени церемонии обикновено майката на булката носи розов *ханбок*, а майката на младоженеца – син.

Елегантната форма на *ханбок* и пъстрите му цветове оказват влияние върху съвременната модна индустрия. Големите имена на модата всяка година взаимстват от неустоимия дизайн и разкошните цветове на корейската традиционна дреха за своите колекции. По този начин традиционният *ханбок* еволюира в т. нар. „*ханбок* рокля“, която ѝ придава нов живот в бързо глобализиращия се свят.

Заклучение

Работата представя най-важните аспекти от историята на корейската традиционна дреха *ханбок*, нейната еволюция във времето – от древността до наши дни. Много от нейните особености като материя, специфични елементи, цветова символика са се запазили във времето и безспорно *ханбок* играе важна роля в корейската традиция и култура. Той се развива и модернизира, приема нови функции и проявления. Днес, когато много от дрехите по последна мода са направени с изключително ексцентричен дизайн, корейският *ханбок*

³ *Чусок* – корейският ден на благодарността; три-дневна почивка в Корея, отбелязва се на всеки 15-ти ден от осмия месец на Лунния календар, по време на пълнолуние.

дори на световните модни подиуми е един добър пример за изящно и скромно облекло от най-висока класа.

Библиография

- **Янг 1997:** Yang, Sunny; Hanbok: The Art of Korean Clothing, 1997
- <https://dress-bg.techinfus.com/kostyumy-nacionalnye/korejskij/#h3_124865> (23.05.2021)
- <<https://beauty-bg.htgetrid.com/nacionalnye-kostyumy/korejskie/>>; (21.05.2021)
- <<https://www.koreaetour.com/bg/traditional-korean-clothes-hanbok/>>; (21.05.2021)
- <<https://wol.jw.org/bg/wol/d/r46/lp-bl/102004808#h=5>> ; (22.05.2021)
- <<https://koreqblog.wordpress.com/%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0%BE/>> ; (23.05.2021)
- <https://english.visitkorea.or.kr/enu/AKR/AK_ENG_2_2.jsp> ; (20.05.2021)
- <<https://www.timetoast.com/timelines/the-history-of-hanbok>> ; (20.05.2021)